Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6831

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Slovėnijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6831)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([2]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, kuriomis siekiama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([3]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Slovėnija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, kurie grindžiami keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė ir nuomonę dėl Slovėnijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([4]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([5]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([6]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([7]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

([4]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([5]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([6]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([7]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

(6) 2024 m. Europos semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. balandžio 30 d. Slovėnija pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 28 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Slovėnijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([8]); 2023 m. spalio 16 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([9]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Slovėnija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Slovėnijos. Joje įvertinta pažanga, Slovėnijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Slovėnijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(9) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Slovėnijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 3,0 % BVP 2022 m. iki 2,5 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 72,5 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 69,2 % 2023 m. pabaigoje. Kaip paskelbta 2023 m. kovo 8 d. Komisijos komunikate „2024 m. fiskalinės politikos gairės“, Komisija, laikydamasi galiojančių teisės nuostatų, imasi veiksmų, kad pradėtų deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime įvertinta Slovėnijos biudžeto būklė, nes šalies prognozuojamas valdžios sektoriaus deficitas 2024 m. viršija Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad atsižvelgdama į šį vertinimą ir apsvarsčiusi Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 4 dalį, Komisija neketina 2024 m. liepos mėn. siūlyti dėl Slovėnijos pradėti perviršinio deficito procedūros;

(10) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([10]) Slovėnijai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([11]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Slovėnijai rekomenduota einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Slovėnijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinė politika buvo stabdomoji (jos kryptis ([12]) – 0,5 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo

([8]) Dok. ST 10612/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

([9]) 2023 m. spalio 16 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 28 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Slovėnijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 13615/23; ST 13615/23 ADD 1).

([10]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Slovėnijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Slovėnijos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 197).

([11]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Slovėnijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 11,5 %;

([12]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

stabdomasis ir sudarė 0,4 % BVP. Tai apima 0,3 % BVP mažesnes tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 1,3 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 4,6 % BVP, t. y. per metus 0,2 procentinio punkto mažiau, palyginti su 2022 m. Slovėnija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Slovėnija finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pavyzdžiui, investicijas į geležinkelių infrastruktūrą, atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir gaivalinių nelaimių prevenciją. Tos viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(11) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 2,3 % 2024 m. ir 2,6 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) bus 2,8 % 2024 m. ir 2,4 % 2025 m.;

(12) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,8 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos sumažės iki 68,1 %. Deficito padidėjimas 2024 m. daugiausia susijęs su didesnėmis viešosiomis investicijomis, įskaitant nacionalinėmis lėšomis finansuojamas išlaidas atstatymui po potvynių, ir socialinių išmokų indeksavimu. Jį iš dalies kompensuoja sumažėjusios subsidijos, panaikintos pajamas mažinančios priemonės, skirtos didelių energijos kainų poveikiui švelninti, ir laikinai padidintas pelno mokesčio tarifas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinės politikos kryptis bus stabdomoji ir toks stabdomasis poveikis sudarys 0,2 % BVP;

(13) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,7 % BVP, palyginti su 0,2 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Slovėnijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, 2024 m. Priemonės paskolomis, tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,4 % BVP, palyginti su 0,1 % BVP 2023 m.;

(14) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([13]), kad Slovėnija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų ([14]) nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 5,5 %. Valstybės narės paragintos, vykdant 2023 m. biudžetus ir rengiant 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Slovėnijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 5,6 % ([15]), t. y. jų augimas viršys rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Šis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų rekomenduojamo didžiausio prieaugio viršijimas 2024 m. atitinka mažiau nei 0,1 % BVP. Esama rizikos, kad tai nevisiškai atitiks Tarybos rekomendaciją;

(15) be to, Taryba rekomendavo, kad Slovėnija imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, o su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Taryba taip pat rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Slovėnija turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad neatidėliotinų energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([16]) 2023 m. sudarys 1,4 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys 0,1 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Visų pirma daroma prielaida, kad kompensacijos dujų ir elektros energijos tiekėjams, parduodantiems dujas ir elektros energiją administracine tvarka

([13]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Slovėnijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Slovėnijos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 224).

([14]) Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones, ii) palūkanų išlaidas, iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

([15]) Atsižvelgiama į 2024 m. taikytas 0,7 % BVP vienkartines priemones, susijusias su trumpalaikėmis neatidėliotinomis atstatymo išlaidomis po 2023 m. rugpjūčio mėn. įvykusių potvynių (ir 2023 m. 0,4 % BVP priemones, susijusias su ta pačia priežastimi). Be to, numatoma, kad 2023 m. iš Sąjungos solidarumo fondo bus finansuojama 0,15 % BVP neatidėliotinų išlaidų, 2024 m. – 0,3 % BVP, o 2025 m. – 0,15 % BVP. 2023 m. liepos 14 d. Taryba taip pat paminėjo niokojančius potvynius, užklupusius Italiją 2023 m. gegužės mėn., ir sutiko, kad į tiesioginės neatidėliotinos paramos, susijusios su tais potvyniais, išlaidas bus atsižvelgta vėliau atliekant atitikties vertinimus ir jos iš esmės bus laikomos vienkartinėmis ir laikinosiomis priemonėmis. Panašaus požiūrio laikytasi ir 2023 m. rugpjūčio mėn. Slovėniją užklupusių niokojančių potvynių atveju;

([16]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

nustatytomis kainomis, liks galioti ir 2024 m., nors jų poveikis bus nedidelis. Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, šios projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 1,3 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos ([17]) fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės stabdomąjį 0,1 % BVP poveikį. Neatidėliotinos energijos paramos priemonės buvo laipsniškai panaikintos 2023 ir 2024 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Tačiau nenumatoma visų su tuo susijusių sutaupytų lėšų panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Esama rizikos, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos;

(16) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Slovėnija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos padidės iki 5,3 % BVP nuo 4,6 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos savo ruožtu 2024 m. turėtų išlikti stabilios – 1,3 % BVP, palyginti su 1,3 % BVP 2023 m.;

(17) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,2 % BVP. Deficito sumažėjimas 2025 m. iš esmės susijęs su tuo, kad nuo 2025 m. liepos mėn. bus įvesta nauja ilgalaikės priežiūros įmoka, dėl kurios, kaip prognozuojama, socialinės įmokos padidės maždaug 0,4 % BVP. Palaipsniui mažėjančios atstatymui po potvynių skirtos išlaidos turės įtakos viešosioms investicijoms – jos, kaip numatoma, sumažės 0,4 procentinio punkto iki 5,4 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 66,4 %;

(18) prognozuojama, kad Slovėnijoje labai išaugs su senėjimu susijusios išlaidos, todėl ateinančiais dešimtmečiais didės išlaidos sveikatos priežiūrai, ilgalaikei priežiūrai ir pensijoms. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane jau yra numatytos kelios priemonės fiskaliniam tvarumui remti. Kad būtų užtikrintas socialinės apsaugos adekvatumas ir fiskalinis tvarumas, svarbu ne tik įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, bet ir stebėti išlaidas. Išlaidų peržiūromis galėtų būti naudojamasi mažesnio prioriteto arba neveiksmingų išlaidų sritims nustatyti. Tuomet atlaisvintas lėšas būtų galima perskirstyti naujiems fiskaliniams uždaviniams spręsti, taip pat ir socialinės apsaugos srityje. Siekiant užtikrinti, kad išlaidos taptų veiksmingesnės, būtų labai svarbu, kad tolesnės priemonės būtų įgyvendinamos greitai ir atitiktų vykdomas struktūrines reformas;

(19) Slovėnijos mokestinių pajamų ir BVP santykis tebėra mažesnis už Sąjungos vidurkį, o jo sudėtis nėra labai palanki ekonomikos augimui. Didžiausias gyventojų pajamų mokesčio laiptelis ir darbo jėgos mokesčių pleištas, nustatytas įvairiems pajamų lygiams, tebėra vieni didžiausių Sąjungoje, o nekilnojamojo turto mokesčiai, įskaitant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius, tebėra labai maži – nesiekia nė pusės Sąjungos vidurkio. Sumažinus darbo jėgos mokesčių pleištą, sumažėtų darbo sąnaudos, padidėtų darbo jėgos paklausa ir konkurencingumas. Didesnis grynasis darbo užmokestis galėtų padidinti darbo jėgos pasiūlą. Nors pajamų iš aplinkosaugos mokesčio dalis yra didesnė už Sąjungos vidurkį, mokesčių sistema galėtų būti naudojamasi žaliesiems tikslams dar labiau remti, be kita ko, taikant principą „teršėjas moka“;

(20) Slovėnijos viešosios investicijos viršija Sąjungos vidurkį ir per pastaruosius kelerius metus padidėjo. Tačiau jų efektyvumą ir veiksmingumą būtų galima padidinti geriau koordinuojant viešųjų investicijų planavimą įvairiuose sektoriuose ir ministerijose. Išsamus ilgalaikio planavimo dokumentų rinkinys ir integruotas galimų investicijų vidutinės trukmės laikotarpio planas taip pat būtų priemonės, padedančios padidinti viešųjų investicijų veiksmingumą, įskaitant projektų prioritetų nustatymą atsižvelgiant į nacionalinius ir Europos prioritetus. Tai taip pat padėtų padidinti šalies ekonomikos augimo potencialą ir fiskalinį tvarumą;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį, taip pat įgyvendinti nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Kad būtų padidintas Slovėnijos ilgalaikis konkurencingumas

([17]) Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui, ii) vienkartines, iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP prieaugiu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą reformų ir investicijų plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Slovėnija tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdama atitinkamus uždavinius, kartu užtikrindama tvirtus administracinius gebėjimus. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(22) per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([18]) 18 straipsnį, Slovėnija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (TPF) lėšomis, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Slovėnija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, tačiau vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp Sostinės regiono ir likusios šalies dalies išlieka didelių skirtumų. Labai svarbu sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas ir stiprinti administracinius gebėjimus nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Sanglaudos politikos programose sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Be administracinių gebėjimų didinimo priemonių, itin svarbu tęsti žaliąsias investicijas, ypač į apsaugos nuo potvynių priemones ir klimato kaitos švelninimo veiksmus, pirmenybę teikiant gamtos procesais pagrįstiems sprendimams. Taip pat svarbu toliau investuoti į darnųjį transportą, kad būtų sumažinta didelė priklausomybė nuo važinėjimo į darbą automobiliu. Vis dar labai svarbu įgyvendinti teritorinius teisingos pertvarkos planus, kuriais remiamas laipsniškas anglių atsisakymas. Tebėra aktuali viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė mokslinių tyrimų ir plėtros (MTP) srityje, kurios tikslas – didinti darbo našumą. Be to, svarbu skatinti suaugusiųjų mokymąsi, įskaitant mokymąsi siekiant įgyti skaitmeninių ir žaliųjų įgūdžių, ir aktyvią darbo rinkos politiką, kartu modernizuojant ir skaitmenizuojant socialines iri darbo rinkos paslaugas. Vienas iš prioritetų – spartinti deinstitucionalizaciją ir kokybiškų, tinkamų ir įperkamų bendruomeninių socialinių paslaugų, ypač ilgalaikės priežiūros, plėtojimą, kad būtų remiama socialinė įtrauktis. Slovėnija taip pat galėtų pasinaudoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([19]) sukurta Europos strateginių technologijų platformos iniciatyva, kad paskatintų investicijas į švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų, visų pirma atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir šildymo sektoriuje, kūrimą ir gamybą;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Slovėnijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su jos viešųjų finansų tvarumu, įgūdžių ir darbo jėgos trūkumu, taip pat menkomis rizikos kapitalo investicijomis ir investicijomis į MTP bei inovacijas;

(24) 2022 m. Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) testas parodė, kad labai pablogėjo pagrindiniai įgūdžiai (ypač skaitymo ir matematikos). Padidėjusi prastai besimokančių penkiolikmečių dalis ir sumažėjęs geriausius matematikos ir skaitymo įgūdžius turinčių moksleivių skaičius gali turėti neigiamos įtakos Slovėnijos įgūdžių pasiūlai ir konkurencingumui ateityje. Į šiuo metu vykdomą mokyklų mokymo programų reformą taip pat galėtų būti įtrauktos priemonės, padedančios stiprinti pagrindinius įgūdžius, taip pat žaliuosius bei skaitmeninius įgūdžius ir kalbų mokymąsi, ir priemones, skirtas verslumo ir finansiniams gebėjimams gerinti. Be to, mokytojo profesija galėtų tapti patrauklesnė;

(25) remiantis EURES ataskaita dėl darbo jėgos trūkumo ir pertekliaus 2023 m., kurią 2024 m. parengė Europos darbo institucija, daugelyje sektorių susidurta su darbo jėgos trūkumu. Tai patvirtina ir Komisijos atliktos įmonių ir vartotojų pasitikėjimo apklausos duomenys, kad Slovėnijos pramonės įmonių vadovai nurodo, kad nuo 2021 m. vidurio darbo jėgos trūkumas labai stipriai riboja veiklą. Be to, laisvų darbo vietų lygis taip pat viršija Sąjungos vidurkį. Nepaisant priemonių, kurių imtasi pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, dėl pernelyg sudėtingų teisinių reikalavimų vis dar yra daug neišnagrinėtų užsieniečių darbuotojų prašymų dėl darbo.

([18]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([19]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

Darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas jau stabdo investicijas ir gamybą, ypač pramonės srityje. Jis taip pat trukdo sklandžiai teikti paslaugas, be kita ko, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugas. Todėl, siekiant skatinti konkurencingumą ir augimą, labai svarbu didinti darbo jėgos pasiūlą, be kita ko, toliau skatinant dalyvauti darbo rinkoje, pritraukti darbuotojų iš Sąjungai nepriklausančių šalių ir stiprinti darbuotojų migrantų integraciją į darbo rinką ir visuomenę;

(26) Slovėnijoje viešosios išlaidos moksliniams tyrimams, su moksliniais tyrimais nesusijusios įmonių išlaidos inovacijoms ir vienam darbuotojui tenkančios išlaidos inovacijoms vis dar yra palyginti mažos. Rizikos kapitalo investicijos, palyginti su BVP, taip pat yra mažos, ypač palyginti su Sąjungos vidurkiu, o tai neigiamai veikia verslo dinamiškumą, taigi ir įmonių inovacinį ir augimo pajėgumą. Tai savo ruožtu trukdo Slovėnijos konkurencingumui. Tolesnis sąlygų rizikos kapitalui gerinimas galėtų padėti pritraukti daugiau užsienio kapitalo ir padėti novatoriškiems startuoliams plėsti veiklą;

(27) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2024 m. rekomendacijai dėl euro zonos įgyvendinti. Slovėnijai skirtos 1, 2 ir 3 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą rekomendacijas, išdėstytas 2024 m. rekomendacijoje dėl euro zonos,

REKOMENDUOJA Slovėnijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([20]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų, *inter alia*, vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus skolą pradėti patikimai mažinti, o valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Užtikrinti socialinės apsaugos fiskalinį tvarumą ir perskirstyti mokestines pajamas, kad jos būtų nukreiptos į augimui palankesnius ir tvaresnius šaltinius. Didinti viešųjų išlaidų veiksmingumą atliekant išlaidų peržiūras ir geriau valdant viešąsias investicijas.

2. Stiprinti administracinius gebėjimus valdyti Sąjungos lėšas, spartinti investicijas ir išlaikyti reformų įgyvendinimo pagreitį. Spręsti atitinkamus uždavinius, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Didinti konkurencingumą: dar padidinti įgūdžių lygį, užtikrinant, kad vykdoma mokyklų mokymo programų reforma taip pat padėtų stiprinti pagrindinius įgūdžius, spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir skatinti verslo dinamiškumą bei sparčiai augančių įmonių kūrimąsi, sudarant geresnes sąlygas rizikos kapitalo investicijoms ir instituciniams investuotojams, taip pat investuojant į mokslinius tyrimus, plėtrą ir inovacijas.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.

([20]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.